

VIJEĆE EUROPE

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET POSEDEL-JELINOVIĆ PROTIV HRVATSKE

(Zahtjev br. 35915/02)

PRESUDA

STRASBOURG

24. studeni 2005.

Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Posedel-Jelinović protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

- g. C.L. ROZAKIS, *predsjednik*,
- g. L. LOUCAIDES,
- g. F. TULKENS,
- g. P. LORENZEN,
- gđa N. VAJIĆ,
- g. D. SPIELMANN,
- g. S.E. JEBENS, *suci*,
- i g. S. NIELSEN, *zamjenik tajnika Odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 3. studenog 2005.,
donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovom predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 35915/02) protiv Republike Hrvatske kojeg je hrvatska državljanka, gđa. Ester Posedel-Jelinović ("podnositeljica zahtjeva") podnijela Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija") dana 5. rujna 2002. godine.
2. Hrvatsku Vladu ("Vlada") je zastupala njena zastupnica gđa Š. Stažnik.
3. Dana 11. listopada 2004. godine Sud je odlučio obavijestiti Vladu o prigovoru. Na osnovu odredbi članka 29. stavak 3. Konvencije odlučio je istovremeno odlučiti o osnovanosti i dopuštenosti zahtjeva.

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

4. Podnositeljica zahtjeva rođena je 1936. godine i živi u Splitu.
5. Podnositeljica zahtjeva imala je stanarsko pravo na stanu u Splitu. Na temelju zakona koji je tada bio na snazi, svi nositelji stanarskog prava imali su pravo otkupiti svoje stanove pod povoljnim uvjetima, time da su mogli otkupiti samo jedan stan. Godine 1993. podnositeljica zahtjeva otkupila je taj stan i nakon toga ga odlučila darovati svom sinu.
6. Pokojni suprug podnositeljice zahtjeva bio je nositelj stanarskog prava na drugom stanu u Splitu. Umro je 1995. godine, prije nego što je mogao iskoristiti svoje pravo na otkup toga stana.
7. Podnositeljica zahtjeva je, kao nasljednica svoga supruga, pokrenula upravni postupak za priznanje svoga stanarskog prava. Njeno stanarsko pravo na drugome stanu priznato je 17. travnja 1997. godine.
8. Dana 23. listopada 1998. godine podnositeljica zahtjeva pokrenula je građanski postupak pred Općinskim sudom u Splitu, tražeći da sud naredi Gradu Splitu da s njom zaključi ugovor o otkupu stana.
9. Dana 30. travnja 1999. godine podnositeljica zahtjeva podnijela je zahtjeva za izuzeće prvostupanjskog suca. Dana 10. svibnja 1999. godine zahtjev je bio odbijen, jer nije bilo nikakvih dokaza da bi sudac bio pristran.
10. Dana 13. srpnja 1999. godine Općinski sud je odbio tužbeni zahtjev podnositeljice zahtjeva. Utvrdio je da je podnositeljica zahtjeva već otkupila jedan stan kao nositeljica stanarskog prava i da nije imala pravo kupiti još jedan.

11. Dana 13. listopada 2000. godine Županijski sud u Splitu odbio je tužbeni zahtjev podnositeljice zahtjeva iz istih razloga.
12. Godine 2000. podnositeljica zahtjeva predložila je nadležnom državnom odvjetništvu da ponese zahtjev za zaštitu zakonitosti, izvanredni pravni lijek prema domaćem pravu. Njen je prijedlog odbijen dana 20. veljače 2001. godine.
13. U međuvremenu, 4. prosinca 2000. godine podnositeljica zahtjeva podnijela je i ustavnu tužbu tvrdeći da su i Općinski sud i Županijski sud u svojim presudama od 13. srpnja 1999. godine i 13. listopada 2000. godine povrijedili njeno pravo na poštivanje doma i vlasništva.
14. Vlada je ustvrdila kako je tijekom postupka podnositeljica zahtjeva dostavljala razne podneske Ustavnom sudu Republike Hrvatske. U jednome, i to pismu od 27. veljače 2001. godine, podnositeljica zahtjeva zatražila od Ustavnog suda da „prekine sve sudske radnje i predmet vrati županijskom sudu“. Daljnja su se pisma podnositeljice zahtjeva, od studenoga 2001. godine nadalje, sastojala od požurnica.
15. Dana 30. lipnja 2004. godine Ustavni sud je odbio njenu ustavnu tužbu kao neosnovanu.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

16. Zakon o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo ("Narodne novine", br. 27/1991, s daljnjim izmjenama i dopunama, „Zakon“) propisuje uvjete prodaje stanova koji su bili dani na korištenje na temelju stanarskog prava. Članak 1. Zakona daje pravo nositeljima stanarskog prava na stanovima u društvenom vlasništvu kupiti te stanove pod povoljnim uvjetima, time da svaki nositelj stanarskog prava kupi samo jedan stan.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE

17. Podnositeljica zahtjeva je prigovorila da duljina postupka nije bila sukladna sa zahtjevom „razumnoga roka“ propisanim u članku 6., stavku 1. Konvencije, koji glasi kako slijedi:

“Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi...svatko ima pravo...da sud...u razumnom roku ispita njegov slučaj.“

18. Vlada je osporila tu tvrdnju.
19. Postupak o kojemu se radi započeo je 23. listopada 1998. godine i završio 30. lipnja 2004. godine s odlukom Ustavnoga suda. Tako je trajao 5 godine i 8 mjeseci.

A. Dopuštenost

20. Vlada je ustvrdila da podnositeljica zahtjeva nije prigovorila duljini postupka prije nego što je 2000. godine podnijela svoju ustavnu tužbu. Po njihovom mišljenju, podnositeljica zahtjeva je time propustila iscrpiti domaća pravna sredstva.
21. Sud primijećuje da u Hrvatskoj djelotvorno pravno sredstvo za duljinu postupka, i to ustavna tužba Ustavnome sudu, postoji tek od 22. ožujka 2002. godine, (vidi predmet *Slaviček v. Croatia* (dec.), br. 20862/02, ECHR 2002-VII). Budući je toga dana postupak u predmetu podnositeljice zahtjeva već bio u tijeku pred Ustavnim sudom, od nje se ne

može očekivati da je istome sudu podnijela prigovor zbog duljine postupka. Stoga Vladin prigovor u tom smislu treba odbiti.

22. Sud nadalje primijećuje da ovaj prigovor nije očito neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. Konvencije. Također primijećuje da nije nedopušten niti po jednoj drugo osnovi. Stoga ga treba proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

23. Sud ponavlja da se razumnost duljine postupak mora ocijeniti u svjetlu okolnosti predmeta i pozivom na slijedeće kriterije: složenost predmeta, ponašanje podnositeljice zahtjeva i mjerodavnih vlasti kao i važnost onoga što se za podnositelja zahtjeva dovodi u pitanje u sporu (vidi, između mnogo drugih pravnih izvora, predmet *Frydlander v. France* [GC] , br. 30979/96, stavak 43., ECHR 2000-VII).
24. Glede složenosti predmeta, Vlada je priznala da postupak nije bio složen. Sud ne vidi nikakav razlog utvrditi drugačije.
25. Glede ponašanja podnositeljice zahtjeva, Vlada je tvrdila da je podnositeljica zahtjeva doprinijela postupku pred Ustavnim sudom time što je dostavljala razne podnese, te čak i zatraživši od njega u jednom trenutku da „prekine sve sudske radnje“. Podnositeljica zahtjeva nije se složila s Vladom, naglasivši da je ona uglavnom dostavljala požurnice Ustavnom sudu radi ubrzanja postupka pred njim. Sud neće isključiti mogućnost da su brojni podnesci podnositeljice zahtjeva Ustavnome sudu mogli dovesti do nekih odgoda. Međutim, ne nalazi da je njeno ponašanje bitno doprinijelo duljini postupka pred Ustavnim sudom u cjelini.
26. Glede ponašanja vlasti, Sud primijećuje kako je Općinskome sudu trebalo devet mjeseci da donese prvostupanjsku presudu i da je Županijski sud odlučio o žalbi podnositeljice zahtjeva u roku od tri mjeseca. Sud nije pronašao ništa glede duljine tog postupka što bi moglo biti razlogom za bilo kakvu kritiku. Glede postupka pred Ustavnim sudom, Sud primijećuje da je on trajao otprilike tri i pol godine. S tim u vezi, međutim, Sud ima na umu posebnu ulogu Ustavnoga suda kao čuvara Ustava (vidi, na primjer, presudu u predmetu *Süßmann v. Germany*, od 16. rujna 1996., *Reports of Judgments and Decisions* 1996-IV, str. 1174, stavci 55.-57.), i činjenicu da se u nekoj fazi postupka odgoda može tolerirati ako se ukupna duljina ne može smatrati prekomjernom (vidi presudu u predmetu *Pretto and Others v. Italy*, od 8. prosinca 1983., Series A br. 71, str. 16., stavak 37.; *Nuutinen v. Finland*, br. 32842/96, stavak 110., ECHR 2000-VIII).
27. Sve u svemu, uzimajući u obzir da su odluku u predmetu podnositeljice zahtjeva donosili sudovi na tri stupnja tijekom pet godina i osam mjeseci, Sud utvrđuje da u ovome predmetu duljina postupka nije povrijedila uvjet „razumnoga roka“ (vidi predmet *Marcotrigiano v. Italy* (br. 2), br. 47783/99, stavak 18., 1. ožujak 2001.; *Stoidis v. Greece*, br. 46407/99, stavak 21., 17. svibnja 2001.).
28. Stoga nije došlo do povrede članka 6., stavka 1.

II. OSTALE NAVODNE POVREDE KONVENCije

29. Podnositeljica zahtjeva je nadalje prigovorila da je postupak bio nepošten zato što su domaći sudovi pogrešno primijenili domaće pravo, da nije bila saslušana tijekom prvostupanjskog postupka i da je sudac Općinskoga suda bio pristran. Također je prigovorila da nije imala nikakvo djelotvorno pravno sredstvo na raspolaganju za prigovor protiv pristranosti suca i, konačno, da su time što joj nisu dozvolile otkupiti stan, domaće vlasti povrijedile njena imovinska prava.

Podnositeljica zahtjeva pozvala se na članke 6., stavak 1. i 13. Konvencije i na članak 1. Protokola br. 1. Konvencije, čiji mjerodavni dijelovi glase kako slijedi:

Članak 6., stavak 1.

„Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi...svatko ima pravo...da sud...u razumnom roku ispita njegov slučaj

Članak 13.

„Svatko čija su prava i slobode koje su priznate u ovoj Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom čak i u slučaju kad su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu.“

Članak 1. Protokola br. 1

Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svojega vlasništva. Nitko se ne smije lišiti svoga vlasništva, osim u javnom interesu, i to samo uz uvjete predviđene zakonom i općim načelima međunarodnoga prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni zakone koje smatra potrebnima da bi uredila upotrebu vlasništva u skladu s općim interesom ili za osiguranje plaćanja poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

A. Dopuštenost

30. U odnosu na prigovor podnositeljice zahtjeva glede poštenog postupka, Sud primijećuje da ona nije nikada postavila to pitanje u svojoj ustavnoj tužbi. Slijedi da prigovor na temelju članka 6. Konvencije treba odbiti na temelju članka 35., stavaka 1. i 4. Konvencije zbog neiscrpljivanja domaćih pravnih lijekova.
31. U odnosu na prigovor podnositeljice zahtjeva na temelju članka 13., Sud primijećuje da je podnositeljica zahtjeva imala pravno sredstvo za prigovor radi pristranosti prvostupanjskoga suca time što je podnijela zahtjev za njegovo izuzeće. Sama činjenica da ovo pravno sredstvo nije dovelo do odluke povoljne za podnositeljicu zahtjeva ne čini ga nedjelotvornim. Slijedi da je ovaj prigovor očito neosnovan u smislu članka 35., stavka 3. te ga treba odbiti na temelju članka 35., stavka 4. Konvencije.
32. Konačno, u odnosu na prigovor podnositeljice zahtjeva na temelju članka 1. Protokola br. 1, Sud podsjeća da ova odredba ne jamči pravo na stjecanje vlasništva (vidi presudu u predmetu *Van der Musselle v. Belgium*, od 23. studenog 1983., Series A br. 70, str. 23., stavak 48., *Kopecký v. Slovakia* [GC], br. 44912/98, stavak 35., ECHR 2004-IX). Podnositeljica može tvrditi da je došlo do povrede članka 1. Protokola br. 1 samo ukoliko se pobijana odluka odnosi na njeno „vlasništvo“ u smislu te odredbe. „Vlasništvo“ može biti ili „postojeće vlasništvo“ ili imovina, uključujući i potraživanja, u odnosu na koju podnositeljica zahtjeva može tvrditi da ima barem „legitimna očekivanja“ da će steći djelotvorno uživanje imovinskoga prava (*Kopecký*, ibid., st. 35.). „Legitimno očekivanje“ mora biti konkretnije naravi od same nade, i mora se temeljiti na pravnoj odredbi ili na pravnom aktu kao što je sudska odluka (*Kopecký*, ibid., st. 49.).
33. U ovome predmetu podnositeljica zahtjeva nije imala nikakvo legitimno očekivanje da će otkupiti stan pod povoljnim uvjetima, budući da domaće zakonodavstvo nije ponudilo to pravo. Članak 1. Zakona izričito daje to pravo samo za kupnju jednoga stana.

34. Slijedi da ovaj prigovor nije sukladan *ratione materiae* s odredbama Konvencije u smislu članka 35., stavka 3. i da ga treba odbiti na temelju članka 35., stavka 4. Konvencije.

IZ TIH RAZLOGA, SUD

1. *proglašava* jednoglasno prigovor koji se odnosi na prekomjernu duljinu postupka dopuštenim, a ostatak zahtjeva nedopuštenim;

2. *presuđuje* sa šest glasova prema jednom da nije došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije;

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 24. studenog 2005. godine u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren NIELSEN
tajnik

Christos ROZAKIS
Predsjednik

U skladu s člankom 45., stavkom 2. Konvencije i pravilom 74., stavkom 2. Poslovnika Suda, djelomično izdvojeno mišljenje g. Spielmana dodano je ovoj presudi.

IZDVOJENO MIŠLJENJE SUCA SPIELMANNA

(Prijevod)

Ne mogu se složiti s odlukom većine Suda da nije došlo do povrede članka 6., stavka 1. Konvencije.

Iako se općenito može smatrati kako ukupna duljina od pet godina i osam mjeseci za ispitivanje predmeta na tri razine nadležnosti nije prekomjerna, to se ne može reći u ovome predmetu.

Zbog toga što je samome Ustavnome sudu trebalo tri i pol godine za rješavanje predmeta, ukupno je trajanje nepotrebno produljeno.

Stoga se vrijeme koje je trebalo za ispitivanje predmeta ne može smatrati razumnim.

Stoga smatram da je članak 6., stavak 1. Konvencije bio povrijeđen.